

RIJEČ UREDNIŠTVA

U vrednovanju bolesti i svega onoga što ona može polučiti na području ljudske osobnosti, ne smije se nikad izgubiti iz vida da je čovjek nerazdvojivo jedinstvo tjelesnog i duševnog. Samo si dualističko poimanje čovjeka može dozvoliti taj rizik, a time i netočnost da je čovjek neki usiljeni proizvod prisilnog suživota duhovnog i tjelesnog, među kojima postoji slaba ili nikakva međusobna komunikacija. Takvo poimanje čovjeka već je davno odbačeno.

Zbog jedinstva koje vlada između tijela i duha, svaki se duševni događaj nužno očituje u sferi ljudske tjelesnosti, kao što, s druge strane, ljudski duh registrira sve ono što se događa u sferi tjelesnosti. Gledano iz ovoga kuta, bolest je stvarnost koja zaokuplja cjelokupnost ljudske osobnosti.

U kojem smislu čovjek koji je pogođen tjelesnom bolešću trpi i duševno? Jednom kad je zahvaćen bolešću, čovjek na poseban način kuša vlastitu nemoć, ograničenost i smrtnost. Ono tijelo koje je u danima zdravlja bilo posve na službu čovjekovoj volji i njegovu htijenju u bolesti ga više ne sluša; dapače, postaje zapreka, nešto strano i izvanjsko što paralizira do tada uobičajenu aktivnost. Dok je zdrav čovjek navikao da autonomno raspodjeljuje svojim htijenjem i djelovanjem, dotle bolestan čovjek kuša što znači biti prepušten u tuđe ruke i prihvatiti ono što osobno nije izabrao. On, dakle, živi iskustvo prepuštenosti, koja skućuje življenje vlastite slobode. Dok je prije mogao pomoći i sebi i drugima, sada osjeća da je stavljen na milost i nemilost drugih. Dok je kao zdrav mogao slobodno sudjelovati u životu ljudske zajednice, sada je osuđen na pasivnost i izolaciju, te mu je još teže naći smisao jednom takvom životu ili životarenju.

Iskustvo bolesti, prepuštenosti na milost i nemilost drugih, ograničenosti i krhkosti ljudske egzistencije, rađa kod bolesnika osjećaj izolacije, potištenosti i jedne vrste duševne kapitulacije. Što je stanje bolesnika ozbiljnije, to je osjećaj ugroženosti i straha veći. U takvoj situaciji obično se kod bolesnika pojavi osjećaj krivnje za vlastitu bolest: „Da sam bio korektniji u životu, vjerojatno mi se to ne bi dogodilo.” „Da sam se bolje čuvao, nikad ne bih upao u ovakvu situaciju.” I tome slično. No, može se javiti i jedan drugi, sasvim oprečan, osjećaj: „Nepravедno je što trpim. Ja sam u životu nastojao uvijek biti dosljedan, pošten... Zašto onda baš ja?” Tako je i čovjek vjernik prisiljen da si postavlja ovakva i slična pitanja.

Ovih nekoliko navoda dovoljan su pokazatelj da je bolest za čovjeka znak krize koja se odražava ne samo na tijelu nego i u sferi duševnosti, odnosno duhovnosti. Bolesnik osjeća da mora reagirati s obzirom na nastalu situaciju, premda mu to nutarnje htijenje više liči na paradoks nego neku ozbiljnu mogućnost da pobjedonosno nadvlada neželjeno stanje. Kako se osloboditi od nečega ako nedostaju psihofizičke snage? Ali ipak, od njegove slobode ovisi koje će značenje pripisati svojoj bolesti: da li će je nazvati tragedijom ili prilikom za spasenjsko djelovanje nekoga koji se prozvaio i životno dokazao Spasiteljem i u jednoj takvoj situaciji. Odgovori bolesnika na njegovu bolest mogu dakle biti različiti. Mogu ići u smjeru oporbe i kontestacije Boga te gurnuti bolesnika u krize vjere, ali mogu i tu „bolesni situaciju tumačiti kao poziv Božji na još dublju i životniju vjeru; da se podloži nepronicljivoj Božjoj zamisli kao otajstvu njegove ljubavi koja ne može dopustiti da pravednik ugleda truleži. Ovo predanje u ruke Božje ne znači, s druge strane, da se ne može vjernički opravdati bolesnikovo iskreno nastojanje da ozdravi. Ta želja i to nastojanje trebaju ipak biti u krajnjoj liniji praćeni da se prihvati Božji naum, očitovao se on u bilo kojem obliku. Za kršćanina je bolest, kao i bilo koje drugo trpljenje, mogućnost za nasljedovanje Krista (usp. Mk 8,34); poziv da se vlastitu muku i vlastitu patnju ucijepi u onu Gospodinovu.

Promatrajući objektivno situaciju bolesnika-vjernika, jasno je da je on u takvoj situaciji dobrim dijelom usmjeren na milost Božju koja mu otvara put k pouzdanijoj vjeri i nadi u dobra koje je Bog obećao a koja ne isključuju ni liječenje niti ljubaznost i pažljivost bližnjih. Blizina drugog te duhovna pomoć koju nude drugovi u vjeri mogu biti od presudne važnosti za izvršavanje one „poruke” koju nudi bolest.

U Isusovu životu i u životu njegovih učenika briga za bolesne zauzima vrlo važno mjesto, spada naime među „djela milosrđa”, na osnovu kojih će Gospodin donositi svoj konačni sud o kršćanski ili nekršćanski življenom životu; u Evandjelju se izravno spominje pohod bolesnima (Mt 25,26ss). Stoga bi bilo neshvatljivo, ako je Crkva mistično tijelo Kristovo, da prema bolesnicima ne zauzima isti stav već od svojih prvih početaka. Sam se Gospodin poistovjećuje s bolesnima: „Bijah bolestan i pohodiste me” (Mt 25,36). Zapravo svako stoljeće pomalo svjedok je kakvu su i koliku brigu kršćani posvećivali bolesnima. Crkva je, s jedne strane, svjesna posebne situacije u kojoj se nalazi bolesnik, ali i svoje vlastite moći kojom ju je Gospodin obdario. Ona je uvijek promatrala čovjeka (na stranu pojedinačna zastranjenja!) u njegovoj cjelokupnosti, te se trudila oko toga da mu osigura bilo tjelesnu njegovu bilo duhovno sudjelovanje.

Podjeljivanje posebnog sakramenta koji je namijenjen bolesnicima treba zato promatrati u općem kontekstu tjelesno-duhovne pomoći Crkve. Ostale pripomoći nisu nešto sasvim drugo i sasvim različito od onoga što je Crkva nudila i što nudi u sakramentu bolesničkog pomazanja, nego zajedno s njom izražavaju onu brigu koju Crkva ima prema cjelokupnom čovjeku; brigu bilo za njegovo zdravlje, bilo za njegovo spasenje. Sve ono što Crkva čini za bolesnika ima udjela, premda u jednom posebnom obliku, na sakramentalnosti same Crkve. Ona je djelotvorni znak ljubavi, milosrđa i pomoći koju Bog pokazuje prema čovjeku u potrebi. Ako je bolesničko pomazanje sakrament u užem smislu riječi, to znači da se sakramentalna narav Crkve u njemu očituje na posebno znakovit i bremenit način te odgovara životno na situaciju u kojoj se nalazi bolesnik.

Ovaj broj Kateheze uvodi nas pomalo u tajnu bolesti i patnje, njenog kršćanskog shvaćanja i osmišljavanja, imajući u vidu njenu važnost s obzirom na poimanje sakramenta bolesničkog pomazanja.

Uredništvo